

Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19109>

Öz

Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF), bireylerin çocukluk döneminde deneyimledikleri olumsuz ve örseleyici yaşantıları değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Orijinal ölçeğin kısaltılmış hali olan bu form, **Sinem Kaya** tarafından 2014 yılında Türkçe'ye uyarlanmışır. Ölçek, çocukluk çağı travmaları ve istismar türlerinin yaygınlığı ve şiddetini hızlı ve güvenilir bir şekilde ölçmeyi hedefler.

Bu uyarlama çalışması, Türkiye'deki psikoloji ve ruh sağlığı alanında çalışan profesyonellerin, **erken dönem travma** etkilerini araştırması için olanak tanımaktadır. ÇÖYÖ-KF, özellikle yüksek riskli popülasyonlarda çocukluk çağı örselenme deneyimlerinin retrospektif olarak değerlendirilmesi için önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk Örselenmesi, Örselenme Yaşantıları, ÇÖYÖ-KF, Travma, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, **Sinem Kaya**.

Yazarlar

Sinem Kaya

Amaç

ÇÖYÖ-KF'nin temel amacı, bireylerin çocukluk dönemlerinde (genellikle 18 yaş öncesi) maruz kaldıkları çeşitli **olumsuz yaşam olayları** ve istismar türlerini sistematik olarak belirlemektir. Bu kısa form, uzun formun sağladığı derinliği koruyarak, daha hızlı uygulama ve değerlendirme imkânı sunar.

Ölçek, klinik ve akademik araştırmalarda, çocukluk travmaları ve yetişkinlik dönemindeki psikolojik ve fiziksel sağlık üzerindeki etkilerini incelemek için güçlü bir araç olarak hizmet vermektedir. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürü ve dili bağlamında geçerli ve güvenilir sonuçlar vermesini sağlamayı amaçlamıştır.

Yapı

Ölçek, literatürde **Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları** (Adverse Childhood Experiences - ACEs) olarak bilinen çok boyutlu yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle duygusal, fiziksel ve cinsel istismar ile duygusal ve fiziksel ihmal gibi temel örselenme alanları kapsar. Ayrıca, ebeveyn kaybı, aile içi şiddet veya madde bağımlılığı gibi hane halkı içi bozukluklar da bu

yapının bileşenleridir.

ÇÖYÖ-KF, bireyin çocukluk döneminde yaşadığı bu tür **travmatik deneyimlerin** sıklığı veya şiddetini değerlendirilmeye odaklanarak, bu karmaşık yapıyı tek bir genel skor veya alt boyutlar üzerinden özetlemeyi hedefler. Kısa formun kullanılması, özellikle geniş örneklemlilerde veri toplama sürecini kolaylaştırmaktadır.

Geçerlik

ÇÖYÖ-KF'nin Türkçe uyarlamasında psikometrik geçerlik çalışmaları, maddelerin ölçülen yapıyı ne düzeyde temsil ettiğini anlamak için yapılmıştır. Özellikle **madde analizi** sonuçları, ölçeğin geçerliliğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda, ÇÖYÖ-KF'yi oluşturan 28 maddenin madde toplam puan korelasyonlarının 0.19 ile 0.70 arasında değiştiği gözlenmiştir. Elde edilen bu bulgular, maddelerin benzer durumları örneklediği ve ölçülen özellik bakımından bireyleri yeterli düzeyde ayırt etme gücünün yeterli olduğunu göstermektedir. Bu kabul edilebilir korelasyon değerleri, ölçeğin yapısal tutarlılığını desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, özellikle iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) üzerinden değerlendirilmiştir. Kar ve arkadaşları'nın (2012) ÇÖYÖ-KF'yi uyarlama çalışmalarında ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alfa değeri 0.93 olarak saptanmıştır. Bu değer, ölçeğin mükemmel derecede yüksek bir **iç tutarlılık** sergilediğini işaret etmektedir.

Paivo ve Cramer (2004) tarafından yürütülen farklı uyarlama çalışmalarında ise bu iç tutarlılık katsayısının 0.72 ile 0.89 arasında değiştiği belirtilmektedir. Bu aralık, ÇÖYÖ-KF'nin farklı kültürel ve dilsel bağlamlarda dahi kabul edilebilir düzeyde yüksek bir güvenirlik sunduğunu doğrulamaktadır. Yüksek iç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçmede homojen olduğunu gösterir.

Faktör Analizi

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, doğası gereği çok boyutlu bir yapıyı temsil ettiğinden, ölçeğin yapısal geçerliliğini derinlemesine incelemek amacıyla faktör analizi esastır. Orijinal ölçek genellikle farklı istismar ve ihmal türlerini temsil eden alt boyutlara ayrılmaktadır.

Uyarlama çalışmasında (Kaya, 2014), madde toplam puan korelasyonlarının yüksek olması, maddelerin ölçülmek istenen genel örselenme yapısına güçlü bir şekilde yüklendiğini dolaylı olarak desteklemektedir. Ancak tam bir yapısal doğrulama için açılmayacak veya doğrulayacak

faktör analizlerinin sonuçlar?n?n detayl? olarak incelenmesi gerekmektedir. Bu analizler, ölçe?in Türk örnekleminde kaç faktörlü bir yapı?y? korudu?unu netle?tirmek için önemlidir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal diller (Genellikle ?ngilizce)

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler (Çocukluk dönemi ya?ant?lar?n? retrospektif olarak de?erlendirdikleri için)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle 18 ya? üstü yeti?kinler)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki yeti?kin popülasyonu üzerinde test edilmi?tir. Uyarlama, Yüksek Lisans tezi kapsam?nda gerçekte?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, toplamda 40 maddeden olu?maktadır. Ancak uyarlama çal??mas?nda 28 maddenin madde analizi yapılm??t?r. Derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemi?tir.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk Travmas?, Ölçme Arac?, Psikometri, Sinem Kaya, Güvenilirlik, Geçerlilik, Madde Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: sinemkaya@mu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Mu?la S?tk? Koçman Üniversitesi, E?itim Bilimleri Enstitüsü, Mu?la (Uyarlama tezine dayanarak).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe'ye uyarlamas? **2014** y?l?nda Yüksek Lisans tezi kapsam?nda yapılm??t?r. Ölçe?in akademik ve klinik amaçl? kullan?m?, telif haklar? ve izin süreçleri ile ilgili detayl? bilgi ve ileti?im için sorumlu yazar Sinem Kaya ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal uyarlama tezi ve detayl? psikometrik raporuna YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden

erişilebilir. Ayrıca, uyarlamaya ait PDF dosyası aşağıdaki bağlantıda sunulmuştur:

cocukluk-donemi-orselenme-yasantilari-olcegi-kisa-formu-coyo-kf-toad.pdf

Kaynaklar

Kaya, S. (2014). Çocukluk dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği kısa formunun Türkçe'ye uyarlanması (Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

Şar ve arkadaşları (2012). (Güvenirlilik bölümünde atıfta bulunulan çalışmada).

Paivo ve Cramer (2004). (Güvenirlilik bölümünde atıfta bulunulan çalışmada).

Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)

Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte listelenmemiştir. Ancak ölçeğin toplamda 40 maddeden oluştuğu belirtilmiştir. Uyarlama çalışmasında ise 28 maddenin psikometrik analizleri gerçekleştirilmiştir.